

Bitki Topluluklarının Dağılımını Etkileyen Faktörler

İklim

Yer şekilleri

Toprak Özellikleri

Biyolojik Faktörler



iklim

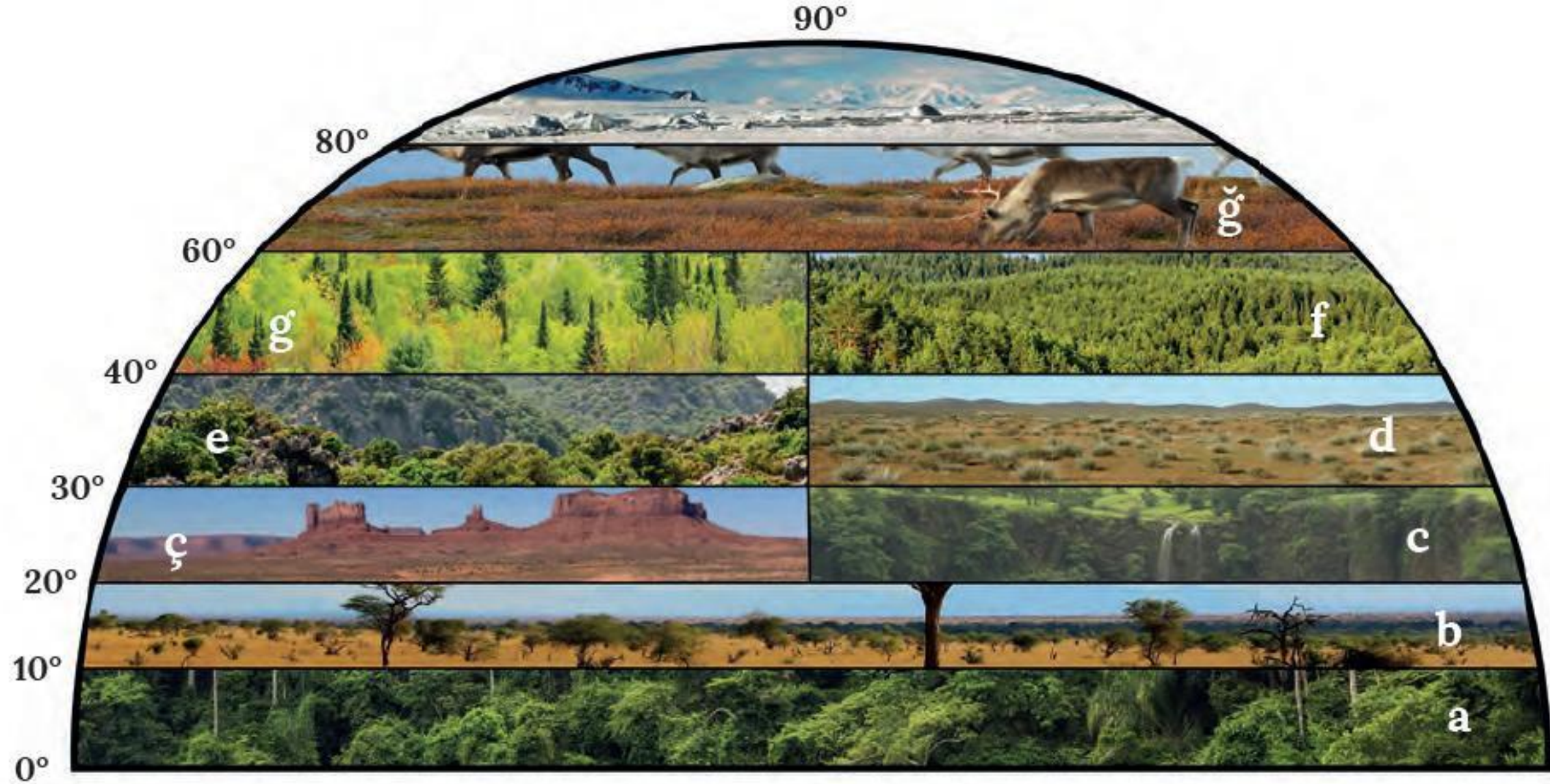
İklim, bitkilerin fizyolojik görünümünü ve yeryüzüne dağılışını etkileyen temel unsurlardandır. İklim elemanlarından sıcaklık ve yağış, doğal bitki örtüsünün oluşmasında önemli bir etkiye sahiptir. Yeryüzünde sıcaklık ve nemin fazla olduğu alanlarda bitki örtüsü gür; kurak, yarı kurak ve soğuk iklim bölgelerinde ise bitki örtüsü seyrek ve cılızdır.



Bitki örtüsünü sınırlayan en etkili iklim elemanı düşük sıcaklıktır. Sıcaklık ve yağışın fazla olduğu tropikal alanlardan dört mevsimin yaşandığı orta kuşağa ve buradan da soğuk iklim bölgelerine doğru bitkiler farklı kuşaklar oluşturur. Kutup bölgelerinde ise sıcaklık yıl boyunca düşüktür ve buralar bitki örtüsünden yoksundur.



Enleme göre farklı kuşaklar hâlinde yer alan bitkilerin Ekvator'dan kutuplara doğru oluşturduğu kuşakları ve bu durumun oluşmasında etkili olan faktörleri aşağıya yazınız.



Bitki örtüsünün Ekvator'dan kutuplara doğru kuşaklar oluşturmasında etkili olan faktörler

Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe güneş ışınların geliş açısının azalmasına bağlı olarak sıcaklıklar düşmektedir. Bu nedenle bitki örtüleri kuşaklar oluşturmaktadır. Ancak yer şekillerinin etkisinden dolayı bitki kuşakları kesintisiz değildir.

Yeryüzü Şekilleri

Sıcaklık ve yağışın değişmesine neden olan yükselti, dağların uzanışı ve baki gibi faktörler bitki tür ve topluluklarının dağılışını etkiler. Yükseltinin artmasına bağılı olarak sıcaklığın azalması, bir dağ yamacı boyunca bitki örtüsünün farklı kuşaklar oluşturmalarına neden olmaktadır. Bir dağın yamaçları arasında değişik türde bitki toplulukları görülür.

Dağların denize dönük yamaçları, diğer yamaçlara göre daha fazla yağış aldığından daha gür bitki örtüsüne sahiptir.





BİLGİ NOTU

Orman alt sınırının belirlenmesinde yağış (nemlilik), orman üst sınırının belirlenmesinde ise sıcaklık temel faktördür. Ormanların bulunabileceği en yüksek sınıra **orman üst sınırı** denir. Ekvator'dan kutuplara doğru sıcaklığın azalmasına bağlı olarak orman üst sınırı alçalmaktadır.



TOPRAK ÖZELLİKLERİ

Bitkilerin yaşam alanı ve besin kaynağı olan topraklar, değişik anakayalar üzerinde ve farklı iklim koşullarında oluşur. Bu nedenle toprakların kalınlık, geçirgenlik, renk ve mineral bakımından birbirinden farklı olması üstündeki bitki örtüsüne de yansımaktadır.



Biyolojik Faktörler

Bitki örtüsü üzerinde etkili olan biyolojik faktörlerin başında insan gelir. Tarih boyunca insanlar; savaşlar, orman yangınları, tarım alanları açma, yakacak ihtiyacı, hayvan otlatma, orman alanlarını yerleşmeye açma, yol yapımı ve sanayileşme gibi nedenlerle bitki örtüsünü tahrip ederek bitkilerin dağılışını etkilemiştir. Çeşitli bölgelerde yapılan ağaçlandırma çalışmalarıyla bitkilerin ana vatanı dışında da yetiştirilebilmesi insanların bitkiler üzerindeki olumlu etkilerine örnek gösterilebilir. Bazı böcekler ise bitkilerde tozlaşmaya neden olarak çiçek açmalarını, meyve vermelerini ve çoğalmalarını sağlamaktadır. Bunların yanı sıra bazı kuşlar ve böcekler ise taşıdıkları tohumlarla bitkilerin yaşam alanlarını genişletmektedir.

